СЕМАНТИКА ТЕРМІНІВ У НОВІТНІЙ ЛІНГВІСТИЦІ

УДК 81`37

Вакулик І.І.

МЕТАФОРИЧНА НОМІНАЦІЯ ЯК СЕМАНТИЧНА УНІВЕРСАЛІЯ АНАТОМІЧНОГО ТЕРМІНОПОЛЯ

Анотація. *Визначено базові ономасіологічні ознаки, покладені в основу метафоричної номінації сучасних ветеринарно-медичних термінів. Здійснено спробу виявлення таксономічної глибини утворення метафори, що презентує логічні зв'язки між дефініціями термінів, котрі залишаються поза увагою у процесі вивчення термінологічних одиниць фахового мовлення, а також при окремому розгляді анатомічного термінополя. Встановлено найчастотніші джерела метафоричної номінації у професійній мові анатомів-ветеринарів.*

Ключові слова: *професійна мова анатомів, метафорична номінація, семантичні універсалії, термінознавство, номенклатурні одиниці.*

Інформація про автора: *Вакулик Ірина Іванівна – кандидат філологічних наук, доцент; доцент кафедри української та класичних мов; Національний університет біоресурсів і природокористування України.*

Vakulyk I.I.

METAPHORICAL NOMINATION AS THE SEMANTIC UNIVERSAL UNIT OF ANATOMICAL TERMINOLOGICAL FIELD

Abstract. *Every living language is not static, but a dynamic system. According to V. Humboldt, a language is ἐνέργεια. That is why polysemy, synonymy and antonymy, homonymy, metaphorization are not only the phenomena for the language, but also the constantly occurring processes. We are interested in lexical and semantic features of metaphorical nomination which exist in modern scientific veterinary anatomists daily use.*

Metaphorical nomination of veterinary and medical terms is based on the cognitive interpretation. Modern linguistics allows to look at the

metaphor from a new angle, that is seen as a verbalized way of perception and understanding of the world, as a universal cognitive mechanism. The article is attempted to explain the mechanism of metaphor formation that represents the logical links between the terms definitions which remain neglected in the process of the study of terminological units of professional speech, as well as when considering an individual anatomical term field.

The comprised catalogue of anatomical names of veterinary and medical terms has a factographic goal – to systematize the existing nomenclature units. This is some kind of data base for the semantic reconstruction of terms derivation, because the vocabulary is a psychological and cultural indicator of the people culture. The change of meanings, the loss of obsolete words, the formation or the borrowing of the new ones – it all depends on the cultural history of the people.

The basic onomasiological features compiling metaphorical nomination of modern veterinary and medical terms have been defined. An attempt to determine the taxonomic depth of metaphor formation has been made, which is the presenter of logical links between the terms definitions remaining out of sight in the process of studying the terminological units of professional speech, and when considering the anatomical terminological field. The most frequent sources of metaphorical nomination in professional language of veterinarians-anatomists have been established.

***Keywords**: anatomists' professional language, metaphorical nomination, semantic universals, terminology, nomenclature units.*

***Information about author**: Vakulyk Iryna Ivanivna – PhD, associate professor; associate professor of the department of the Ukrainian and classical languages; National university of Life and Environmental sciences of Ukraine.*

Вакулик И.И.

МЕТАФОРИЧЕСКАЯ НОМИНАЦИЯ КАК СЕМАНТИЧЕСКАЯ УНИВЕРСАЛИЯ АНАТОМИЧЕСКОГО ТЕРМИНОПОЛЯ

***Аннотация**. Определены базовые ономасиологические черты, лежащие в основе метафорической номинации современных ветеринарно-медицинских терминов. Осуществлена попытка определения таксономической глубины образования метафоры, которая является презентантом логических связей между дефинициями терминов, остающихся вне поля зрения в процессе изучения терминологических единиц профессиональной речи, а также при рассмотрении анатомического терминополя. Установлены*

наиболее частотные источники метафорической номинации в профессиональном языке анатомов-ветеринаров.

***Ключевые слова**: профессиональный язык анатомов, метафорическая номинация, семантические универсалии, терминоведение, номенклатурные единицы.*

***Информация об авторе**: Вакулик Ирина Ивановна – кандидат филологических наук, доцент; доцент кафедры украинского и классических языков; Национальный университет биоресурсов и природопользования Украины.*

Постановка проблеми. Мовам світу притаманні мовні універсалії – тобто деякі ознаки, закони, властивості, тенденції, властиві усім мовам або більшості мов [10, с. 430]. Науковці виділяють декілька гіпотез, що пояснюють походження універсалій: генетична гіпотеза (походить з версії про єдине джерело походження мов), ареальна гіпотеза (пов'язана зі спорідненістю мов унаслідок впливу зовнішніх чинників), функціональна гіпотеза (полягає у визначенні мови як комунікативної системи), когнітивна гіпотеза (пояснює універсалії з погляду психофізіологічних процесів, завдяки яким зберігаються і примножуються знання про світ) [24, с. 58]. У лінгвістиці теорія мовних універсалій розроблялася Б. Успенським, Ю. Рождественським, Б. Серебренніковим, В. Ярцевою, В. Панфіловим, Ф. Нікітіною та ін. [13, с. 451].

Оскільки термінологія – це частина семантичної цілісності, котрою завжди виступає конкретна галузь наукового знання, проте завжди специфічна галузь дослідження [19, с. 128]. Про мотивованість значень термінів-слів писав ще О. Реформатський: "термін парадигматичний семантично, тобто у кожній термінології співвіднесений із тими чи іншими поняттями" [16, с. 10]. На думку А. Уфімцевої, визначають три основні фактори, котрі впливають на формування значень: логіко-предметний зміст, закріплений у звуковому комплексі; закономірність та своєрідність граматичних засобів, за допомогою яких цей зміст оформлюється, реалізується та відтворюється; співвідносні зв'язки з усією семантичною системою словника [22, с. 82].

В аналізі публікацій із теми дослідження Ю. Апресян зазначав: "Кожна природна мова відтворює певний спосіб сприймання і організації концептуалізації світу… Притаманний мові спосіб концептуалізації дійсності (погляду на світ) є частково універсальним, частково національно-специфічним; носії різних мов можуть сприймати світ дещо по-різному, що зумовлено особливостями кожної з мов " [18, с. 60].

Повертаючись до історії, згадаємо, у 1820 р. німецький вчений К.-Х. Рейзіг, фахівець із класичних мов, виділив семасіологію як самостійну лінгвістичну дисципліну, пов'язану із психічними процесами асоціацій ідей. А через півстоліття французький дослідник М. Бреаль увів до наукового обігу термін "семантика", розуміючи його у діахронному зрізі, як аналіз історичних змін значень слів. "Існують універсальні закони мислення, які віддзеркалюються в законах зміни значень", – зазначав О. Єсперсен у книзі "Людство, нація, індивід із погляду мови" (1925, с. 212) [20, с. 250]. Зважуючи на зауваження американського лінгвіста першої половини XX ст. Е. Сепіра, що "мова є складним інвентарем усіх ідей", Ст. Ульман запропонував поняття семантичних універсалій [20, с. 265]. Значно пізніше вийшли друком розвідка А. Вежбицької "Про семантичні універсалії і "примітивне мислення" [5, с. 291-325], а також дослідження Н. Мечковської "Загальне мовознавство: Структурна та соціальна типологія мов", у якому весь третій розділ присвячений лінгвістичним універсаліям [14, с. 247-252].

Таким чином, у науковій літературі існують три найголовніші підходи до аналізу семантичних універсалій: лексико-семантичний, запропонований Ст. Ульманом, когнітивний (презентовано у монографічних дослідженнях С. Шафікова) та синтаксичний (А. Вежбицька).

Аналіз сучасної термінолексики різних мов із погляду семантики дає можливість виявити, що термінології, так само, як і загальновживаній лексиці, властива асиметрія [19], джерелом якої є сама природа [25, с. 63]. Вона може виявлятися у варіативному називанні одного й того ж поняття, у дублетних

формах, в опозиціях ініціальних терміноелементів та їх перехрещенні. Внаслідок цього з'являються "гібридні" терміни, в яких поєднуються питомі і запозичені терміноелементи [4; 9]. Вибір одиниць професійної номінації визначається репертуаром морфологічних засобів та їх комбінаторними можливостями у конкретній мові [8, с. 16].

Так, О. Кримець досліджує структуру технічних термінів, описуючи випадки суміщення метафори та метонімії в процесі переосмислення початкових значень [11]. Висвітленню взаємовпливу міфології та політичної фразеології на політичну метафорику присвячено роботу О. Чадюк, у якій продемонстровано аналіз концептів, фреймів у сфері сучасної української політичної комунікації [23]. У дослідженні Т. Уткіної розроблено принципи метафоричного моделювання, а також запропоновано концептуальну модель метафори [21]. О. Балабан розглядає метафору як семантичну універсалію на матеріалі художнього мовлення англійських та французьких авторів другої половини XIX ст. – першої половини XX ст. [2]. Виявленню специфічних рис метафоричної картини світу на матеріалі анатомічної, терапевтичної та психіатричної термінологій (що сформувалися наприкінці XX – початку XXI ст.) із метою "спрощеного прочитання" схем присвячено роботу М. Озингіна [15]. Дослідження Ю. Бражук презентує лінгвокогнітивний аспект метафоричної складової частини сучасних анатомічних термінів. Авторка розглядає процеси метафоричної номінації як систему синтаксичних моделей, маркованих одним і тим самим формантом, в опорних та залежних лексемах [3].

Визначення раніше не вивчених частин загальної проблеми або напрямків дослідження. Проблема метафоричної складової частини, яка є не лише засобом вторинної номінації в сучасній науковій термінології, але й семантичною універсалією, залишається поза увагою як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників, котрі аналізували фахову мову медицини, зокрема, проводили зіставний аналіз

парадигм клінічної, анатомічної чи фармацевтичної термінологій.

У даній науковій розвідці буде здійснено спробу експлікації механізму утворення метафори, що презентує логічні зв'язки між дефініціями термінів, котрі залишаються поза увагою у процесі вивчення термінологічних одиниць фахового мовлення, а також при окремому розгляді анатомічного термінополя**.**

Постановка завдання. Кожна жива мова є не статичною, а динамічною системою. За В. Гумбольдтом, мова – це ἐνέργεια. Тому полісемія, синонімія та антонімія, омонімія, метафоризація є для неї не лише явищами, але й тими процесами, що відбуваються постійно.

Нас цікавлять лексико-семантичні особливості метафоричної номінації, котрі існують у сучасному науковому обігу анатомів ветеринарної медицини.

Виклад основного матеріалу. У 1952 р. на Лондонському конгресі лінгвістів було висунуто проект складання "Словника семантичних паралелей". Автор "Семантичних універсалій" згадує дослідження Тальявіні про назви зіниці в двадцяти неіндоєвропейских мовах (напр., у суахілі, саамі, китайській та самоанській), котрий розглянув метафору, що лежить в основі латинського слова *pupilla*: зіниця порівнюється з маленькою дівчинкою або іноді з маленьким хлопчиком із огляду на схожість між дитиною і маленькою фігуркою, що відбивається в оці. Ця аналогія, яка спочатку здається дуже далекою, спостерігається в назвах зіниці в різних індоєвропейських мовах: грец. *kóre,* ісп. *Niña (del ojo*), притягує *menima (do olho)* etc. Метафору антропоморфного типу розумів ще у XVIII ст. італійський філософ Дж. Віко: "В усіх мовах більшість виразів, що відносяться до неживих предметів, утворені за допомогою перенесення назв людського тіла або його частин, а також назв людських почуттів і пристрастей на ці неживі предмети. Неосвічена людина робить себе мірилом Всесвіту". Таким чином, Дж. Віко розглядав антропоморфну метафору як мовну універсалію [20, с. 270].

Нині домінуюча тенденція появи і використання у загальнолітературній мові таких сполук, як *гіркі почуття, м'який характер, теплий прийом, пронизливий звук, кричущі кольори, холодний голос* стала звичною. Ми звикли до розширення переносних значень, появи експресивності. У процесі творення терміна усувається експресивний компонент семантики, але може зберегтися образний компонент, зміщений на периферію лексичного значення терміна. Емоційно забарвлені назви функціонують у стандартах та класифікаціях, а також як авторські дублети до кодифікованих назв [8, с. 17]. Треба підкреслити, що останнім часом відчутні зміни в підході до терміна і метафори. Якщо раніше термін і метафора вважалися несумісними, метафора сприймалася як художній прийом, то нині вона розглядається як ефективний засіб номінації, як вербалізований спосіб мислення і спосіб створення мовної картини світу [1]. Зважимо на зауваження засновника концептуальної метафори Дж. Лакоффа, що метафоричність – це не достоїнство і не недолік мислення; це просто неминучість. При використанні метафор краще сприймаються абстрактні поняття і надзвичайно складні ситуації [12]. А оскільки система медичної термінології динамічна, у ній зберігаються як архаїчні фрагменти, так і віддзеркалюються новітні явища метафоризації [15].

Метафорична номінація є одним із найпродуктивніших способів творення анатомічних термінів. Розрізняємо терміни за зовнішньою або функціональною подібністю (*гілка до моста, водопровід середнього мозку, вена водопроводу присінка, складка човна, перехрестя пірамід, жолоб гіпокампа, книжка, ампула ободової кишки, завитковий нерв, підключична петля, кінцева нитка, канатик спинного мозку*). Терміни можуть вказувати також на результат діяльності людини (*ворота лімфовузлів, решітчастий лабіринт*).

Найпоширенішим джерелом метафоризації є семантичне поле артефактів. До цієї категорії відносимо терміни, що позначають засоби і знаряддя праці (*ниркова миска*, *валик мозолистого тіла, вуздечка верхньої/нижньої губи, серп*

мозочка, серп пахвинний, молоточок, коваделко); предмети побуту (*глоткова сумка, подушка пілоруса, лійка маткової труби, козелковий край, цистерна, тіло книжки*); елементи музичних інструментів (*барабанна струна*); частини одягу або його деталі (*пахвова / підключична петля, нитка твердої оболонки спинного мозку, вузол коління*); назви будівель або їх елементів (*купол діафрагми, ниркові піраміди, ниркові стовпи, піраміда довгастого мозку, стовп склепіння, барабанні комірки*). Частотність використання антропоморфних метафор значно менша. У цій категорії домінують терміни, які вказують на частини тіла людини (*чубок, ручка груднини, тіло хребця, голівка нижньої щелепи, раковина вуха, спинка язика, шийка зуба, вушко передсердя, коліно мозолистого тіла, тіло грудини*). У ветеринарії анатомічні номенклатурні одиниці презентують також фітоморфну метафору, джерелом якої виступає рослинний світ – *корінь, гілка, кора* та ін. (*дерево життя мозочка, кора лімфовузлів, примітивна кора, листок черв'яка, лушпиння, корені сплетіння, корінь язика / зуба / брижі тонкої кишки, цибулина аорти, стовбур мозолистого тіла*) та зооморфну (*вовчий зуб, волосся шерсті, кінський хвіст, хвостате ядро*). Ландшафтний метафоричний компонент властивий термінам *схил, поле, горбок, ямка, борозна, печери* Об'єкти гідросфери презентують терміни *слізний струмок, озеро, потоки волосся, сполучна протока, мис, перешийок сечівника, острівець підшлункової залози, канал книжки, дно місткого тазу, дно сичуга.* Номінантами географічних найменувань є *передній/задній полюс, екватор, меридіани, орбіта ока язика*. Біологічна складова частина властива анатомічним термінам, які віддзеркалюють атмосферні (*вихор волосся, вихор серця, невизначена зона*) та природні явища (*павутинна оболонка головного мозку, райдужка, пляма*).

Як видно з вищенаведених прикладів, утворення анатомічної метафори може відбуватися за функціональними ознаками (*завитковий нерв, кінцева нитка, сонний клубок, канатик спинного мозку, бронхіальне дерево, стрічки сліпої кишки, закрутка коліна*); вказувати на чуттєву та психічну діяльність

особистості (*парасимпатична частина, одинокий шлях, чудесна сітка, водяниста волога, вільний край, сліпий мішок шлунка*).

Отже, метафорична номінація ветеринарно-медичних термінів базується на когнітивному тлумаченні. Сучасна лінгвістика дозволяє по-новому поглянути на метафору, яка сприймається як вербалізованій спосіб сприйняття і розуміння світу, як універсальний пізнавальний механізм [26]. Таким чином, стратегії, використовувані людиною при розумінні нового, знаходять своє відображення в метафоричному переосмисленні [7].

Висновки дослідження і перспективи подальших наукових розвідок у визначеному напрямі. Укладений каталог анатомічних найменувань ветеринарно-медичних термінів має фактографічну мету – спрямований на систематизацію існуючих номенклатурних одиниць. Це своєрідна інформаційна база для семантичної реконструкції деривації термінів, адже, як зазначав Е. Сепір [20], лексика є психологічним і культурним показником культури народу. І зміна значень, втрата застарілих слів, утворення або запозичення нових – все залежить від історії культури народу. Повністю значення ніколи не зникає: воно залишається як мінімум в словотворенні. Тому виявлення семантичних зрушень у близькоспоріднених і неблизькоспоріднених мовах на базі анатомічних найменувань залишається нагальною проблемою досліджень наукового медичного дискурсу, що стане завданням наступної наукової розвідки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Арутюнова Н. Д. Язык и мир человека [Текст] / Н. Д. Арутюнова. – М. : Языки русской культуры, 1998. – 896 с. – (Язык. Семиотика. Культура).

2. Балабан О. О. Метафора як семантична універсалія : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.15 "загальне мовознавство" / О. О. Балабан. – Донецьк, 2006. – 20 с.

3. Бражук Ю. Б. Натуроморфна метафора в медичній термінології (на матеріалі латинськомовних анатомічних термінів) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.14 "класичні мови. Окремі індоєвропейські мови" / Ю. Б. Бражук. – К., 2015. – 17 с.

4. Вакулик І. І. Давньогрецька та латинська мови як джерело сучасної наукової термінології [Текст] : монографія / І. І. Вакулик. – К. : НУБіП України, 2014. – 237 с. : табл.

5. Вежбицкая А. Про семантические универсалии и "примитивное мышление"/ А. Вежбицкая // Язык. Культура. Познание. Пер. с англ., отв. ред. М. А. Кронгауз, вступ. ст. Е. В. Падучевой. – М. : Русские словари, 1996. – С. 291-325.

6. Вежбицкая А. Семантические универсалии и описание языков. / А. Вежбицкая. – М. : Языки русской культуры, 1999. – 780 с.

7. Галкина О. В. Роль метафоры в науке и научной терминологии [Электронный ресурс] / О. В. Галкина. – Режим доступа : http://rgf.tversu.ru/node/485

8. Колєснікова І. А. Лінгвокогнітивні та комунікативно-прагматичні параметри професійного дискурсу : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д. філол. наук : спец. 10.02.15 "загальне мовознавство" / І. А. Колєснікова. – К., 2009. – 29 с.

9. Кочан І. М. Українська наукова лексика : міжнародні компоненти в термінології : [навч. посіб.] / І. М. Кочан. – К. : Знання, 2013. – 294 с.

10. Кочерган М. П. Загальне мовознавство [Текст] : підручник / М. П. Кочерган. – К. : ВЦ "Академія", 2003. – 464 с. – (Альма-матер).

11. Кримець О. М. Метафора і метонімія як чинники творення та розвитку української технічної термінології : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "українська мова" / О. М. Кримець. – Х., 2010. – 19 с.

12. Лакофф Дж. Метафоры, которыми мы живем [Текст] / Д. Лакофф, М. Джонсон ; пер. с англ. А. Н. Баранов, А. В. Морозова ; ред. пер. и предисл. А. Н. Баранов. – Изд. 2-е. – М. : URSS. ЛКИ, 2008. – 254 с. – (Мировой научный бестселлер).

13. Лінгвістична енциклопедія / [авт.-уклад. Селіванова О. О.]. – Полтава : Довкілля–К, 2010. – 844 с.

14. Мечковская Н. Б. Общее языкознание : Структурная и социальная типология языков: [Уч. пособ. для студ. филолог. и лингв. спец.]. – Изд. 2-е. – М. : Флинта : Наука, 2001. – 312 с.

15. Озингин М. В. Роль метафоры в структурировании и функционировании русской медицинской терминологии : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 "русский язык" [Электронный ресурс] / М. В. Озингин. – Саратов, 2010. – 18 с. – Режим доступа : http://www.dissercat.com/content/rol-metafory-v-strukturirovanii-i-funktsionirovanii-russkoi-meditsinskoi-terminologii#ixzz3ZIqPV7gl

16. Реформатский А. А. Введение в языковедение [Текст] : уч. для студ. филол. спец. высш. пед. учеб. завед. / А. А. Реформатский ; науч. ред. В. А. Виноградов. – М. : Аспект Пресс, 1998. – 536 с. – (Классический учебник).

17. Роль человеческого фактора в языке [Текст] : язык и картина мира / Б. А. Серебренников [и др.] ; ред. Б. А. Серебренников ; АН СССР, Институт языкознания. – М. : Наука, 1988. – 215 с.

18. Селіванова О. О. Актуальні напрями сучасної лінгвістики (Аналітичний огляд) / О. О. Селіванова . – К. : Фітосоціоцентр, 1999. – 148 с.

19. Суперанская А. В. Общая терминология: Терминологическая деятельность [Текст] / А. В. Суперанская [и др.]. – Изд. 3-е. – М. : URSS, 2008. – 288 с.

20. Улльман С. Семантические универсалии / С. Улльман // Новое в зарубежной лингвистике. – Вып. 5. – М. : 1970. – С. 250-299.

21. Уткина Т.И. Метафора в научно-популярном медицинском дискурсе (семиотический, когнитивно-коммуникативный, прагматический аспекты) : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец.10.02.19 "теория языка" [Электронный ресурс] / Т. И. Уткина. – Пермь, 2006. – 20 с. – Режим доступа : http://www.dissercat.com/content/metafora-v-nauchno-populyarnom-editsinskom-diskurse-semioticheskii-kognitivno-kommunikativn

22. Уфимцева А. А. Опыт изучения лексики как системы (на материале английского языка) / А. А. Уфимцева. – М. : Едиториал УРСС, 2004. – 288 с. – (Лингвистическое наследие XX века).

23. Чадюк О. М. Метафора у сфері сучасної української політичної комунікації : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.01 "українська мова" / О. М. Чадюк. – К., 2005. – 20 с.

24. Шафиков С. Г. Лексическая типология языков: [учеб. пособ.] / С. Г. Шафиков . – Уфа : РИО БашГУ, 2005. – 164 с.

25. Шафиков С.Г. Типология лексических систем и лексико-семантических универсалий [Текст] : монографія / С. Г. Шафиков. – Изд. 2-е. – Уфа : РИО БашГУ, 2000. – 240 с.

26. Шитикова Е. В. Процесс формирования метафорического значения: когнитивный аспект : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. филол. наук : спец.10.02.19 "теория языка" [Электронный ресурс] / Е. В. Шитикова. – Барнаул, 2002. – 19 с. – Режим доступа : http://www.dissercat.com/content/protsess-formirovaniya-metaforicheskogo-znacheniya-kognitivnyi-aspekt

REFERENCES

1. Arutyunova N. D. *The language and a man's world* [Yazyk i mir cheloveka] [Text] / N. D. Arutyunova. – M. : Yazyki russkoj kultury, 1998. – 896 s. – (Yazyk. Semiotika. Kultura).

2. Balaban O. O. *The metaphor as semantic universal* [Metaphora yak semantichna universaliya] : avtoref. dis. na sdobuttya nauk. stupenya kand. philol. nauk : spets. 10.02.15 "sagalne movosnavstvo" / O. O. Balaban. – Donetsk, 2006. – 20 s.

3. Brazchuk Yu. B. *Metaphor of nature in medical terminology (based on the Latin anatomical terms)* [Naturomorfna metaphora v medichniy terminologii (na materialy latinskomovnih anatomichnih terminiv] : avtoref. dis. na sdobutia nauk. stupenia kand. philol. nauk : spets. 10.02.14 "klasichny movy. Okremy indoueropeysky movy" / Yu. B. Brazchuk. – K., 2015. – 17 s.

4. Vakulyk I. I. *Ancient Greek and Latin languages as a source of modern scientific terminology* [Davnyogretska ta latynska movy yak dzcherelo suchasnoy naukovoy terminologii] [Tekst] : monographia / I. I. Vakulyk. – K. : NUBiP Ukrainy, 2014. – 237 s. : tabl.

5. Vezhbytskaya A. *About semantic universals and "primitive thinking"* [Pro semantycheskiye universalii i "primitivnoye myshleniye"] / A. Vezhbytskaya // Yazyk. Kultura Posnaniye. Per. s angl., otv. red. M. A. Krongaus, vstup. st. E. V. Paduchevoy. – M. : Russkiye slovary, 1996. – S. 291-325.

6. Veschbytskaya A. *Semantic Universals and Description of Languages* [Semantycheskiye universalii i opysaniye yazykov] / A. Veschbytskaya. – M. : Yazyky russkoy kultury, 1999. – 780 s.

7. Galkyna O. V. *The Role of Metaphor in Science and Scientific Terminology* [Rol metaphory v nauke i nauchnoy terminologii] [Elektronniy resurs] / O. V. Galkyna. – Rezhym doctupa : http://rgf.tversu.ru/node/485

8. Kolesnykova I. A. *Cognitive and communicative-pragmatic options of professional discourse* [Lingvokognitivny ta komunikativno-pragmatichny parametry profesiynogo dyskursu] : avtoref. dis. na sdobuttya nauk. stupenya d. philol. nauk : spets. 10.02.15 "zagalne movosnavstvo" / I. A. Kolesnikova. – K., 2009. – 29 s.

9. Kochan I. M. *Ukrainian scientific vocabulary : international components in terminology* [Ukrayinska naukova leksyka : mizghnarodny komponenty v termynologii] : [navch. posib.] / I. M. Kochan. – K. : Snannya, 2013. – 294 s.

10. Kochergan M. P. *General Linguistics* [Sagalne movosnavstvo] [Tekst] : pydruchnyk / M. P. Kochergan. – K. : VTs "Academia", 2003. – 464 s. – (Alma-mater).

11. Krymets O. M. *Metaphor and metonymy as factors of creation and development of Ukrainian technical terminology* [Metaphora i metonymia yak chynniky tvorennya ta rosvytku ukrayinskoy tehnychnoy terminologii] : avtoref. dis. na sdobutia nauk. stupenia kand. philol. nauk : spets. 10.02.01 "ukrayinska mova" / O. M. Krymets. – H., 2010. – 19 s.

12. Lakoff Dg. *Metaphors We Live By* [Metaphory, kotorymy my schyvyem] [Tekst] / Dg. Lakoff, M. Dschonson ; per. s angl. A. N. Baranov, A. V. Morosova ; red. per. i predysl. A. N. Baranov. – Izd. 2-e. – M. : URSS. LKY, 2008. – 254 s. – (Myrovoy nauchniy bestseller).

13. *Linguistic Encyclopedia* [Lingvistichna entsiklopedia] / [avt.-uklad. Selyvanova O. O.]. – Poltava : Dovkyllya–K , 2010. – 844 s.

14. Mechkovskaya N. B. *General Linguistics : Structural and social typology of languages* [Obshcheye yazykosnanie : strukturnaya i sotsyalnaya tipologia

yazykov]: [Uch. posob. dlya stud. phylologych. i lyngv. spets.]. – Izd. 2-e. – M. : Flinta : Nauka, 2001. – 312 s.

15. Osyngyn M. V. *The Role of Metaphor in the structuring and functioning of the Russian medical terminology* [Rol metaphory v structuryrovanii i funktsionyrovanii russkoy meditsinskoy termynololgii] : avtoref. dis. na soyskaniye uchenoy stepeny kand. philol. nauk : spets. 10.02.01 "russkiy yazyk" [Elektronniy resurs] / M. V. Osyngyn. – Saratov, 2010. – 18 s. – Rezym doctupa : http://www.dissercat.com/content/rol-metafory-v-strukturirovanii-i-funktsionirovanii-russkoi-meditsinskoi-terminologii#ixzz3ZIqPV7gl

16. Reformatskiy A. A. *Introduction to Linguistics* [Vvedenye v yazykovedenye] [Tekst] : uch. dlya stud. phylol. spets. vysch. ped. ucheb. zaved. / A. A. Reformatskiy ; nauch. red. V. A. Vynogradov. – M. : Aspekt Press, 1998. – 536 s. – (Klassycheskiy uchebhyk).

17. *The role of the human factor in language* [Rol chelovecheskogo factora v yazyke] [Tekst] : yazyk i kartyna myra / B. A. Serebrennykov [i dr.] ; red. B. A. Serebrennykov ; AN SSSR, Instytut yazykoznania. – M. : Nauka, 1988. – 215 s.

18. Selyvanova O. O. *Current trends of modern linguistics (Analytical Review)* [Aktuajny napryamy suchasnoy lingvystiky (Analitychniy oglyad)] / O. O. Selyvanova. – K. : Phytosociotsentr, 1999. – 148 s.

19. Superanskaya A. V. *General Terminology: Terminology activities* [Obzchaya terminologia: Terminologycheskaya deyatelnost] [Tekst] / A. V. Superanskaya [i dr.]. – Izd. 3-e. – M. : URSS, 2008. – 288 s.

20. Ullman S. *Semantic Universals* [Semanticheskiye universalii] / S. Ullman // Novoe v zarubeschnoy lingvystike. – Vyp. 5. – M. : 1970. – S. 250-299.

21. Utkina T. I. *Metaphor in popular scientific medical discourse (semiotic, cognitive , communicative and pragmatic aspects)* [Metaphora v nauchno-populiarnom meditsinskom diskurse (semyoticheskiy, kognitivno-kommunikativniy, pragmaticheskiy aspecty)] : avtoref. dis. na soyskaniye uchenoy stepeny kand. philol. nauk : spets. 10.02.19 "theorya yazyka" [Elektronniy resurs] / T. I. Utkina. – Perm, 2006. – 20 s. – Rezhym doctupa : http://www.dissercat.com/content/metafora-v-nauchno-populyarnom-editsinskom-diskurse-semioticheskii-kognitivno-kommunikativn

22. Ufimtseva A. A. *The experience of studying language as a system (on a material of English language)* [Opyt isuchenia leksyky kak systemy (na materiale angliyskogo yazyka)] / A. A. Ufymtseva. – M. : Edytorial URSS, 2004. – 288 s. – (Lingvistycheskoye nasledye XX veka).

23. Chadyuk O. M. *The metaphor in the modern Ukrainian political communication* [Metaphora u sfery suchasnoy ukrainskoy politychnoy komunikatsii] : avtoref. dis. na sdobutia nauk. stupenia kand. philol. nauk : spets. 10.02.01 "ukrayinska mova" / O. M. Chadyuk. – K., 2005. – 20 s.

24. Schafykov S. G. *Lexical typology of languages* [Leksicheskaya typologia yazykov]: [ucheb. posob.] / S. G. Schafykov. – Ufa : PIO BaschGU, 2005. – 164 s.

25. Schafykov S. G. *Typology of lexical systems and lexical-semantic universals* [Typologya leksycheskych system i leksyko-semantycheskych universaliy] [Tekst] : monographia / S. G. Schafykov. – Izd. 2-e. – Ufa : PIO BaschGU, 2000. – 240 s.

26. Schytykova E. V. *The process of forming metaphorical meaning : cognitive aspect* [Protsess formyrovanya metaphoricheskogo znachenya: kognitivniy aspect] : avtoref. dis. na soyskaniye uchenoy stepeny kand. philol. nauk : spets. 10.02.19 "theorya yazyka" [Elektronniy resurs] / E. V. Schytykova. – Barnaul, 2002. – 19 s. – Rezhym doctupa : http://www.dissercat.com/content/protsess-formirovaniya-metaforicheskogo-znacheniya-kognitivnyi-aspekt

Дата надходження до редакції – 12.03.2015 р.
Дата затвердження редакцією – 2.04.2015 р.

УДК 811.161.2’373:83

Булик-Верхола С.З.,
Теглівець Ю.В.

ПРОФЕСІЙНИЙ ЖАРГОН ФОТОГРАФІВ

***Анотація**. Кожна національна мова є універсальною системою, що слугує інструментом для здобуття нових знань. Професійне мовлення продуктивно створює емоційно забарвлені фахові слова, які безпосередньо стосуються певної професії. У статті автори розглянули особливості вживання професійного жаргону в середовищі фотографів. Визначили, що спеціалізація значення лексем є спільною рисою для професійних жаргонізмів і термінів.*

***Ключові слова**: жаргон, фотограф, літературна мова, норма, професія, лексема, професійне мовлення.*

***Інформація про авторів**: Булик-Верхола Софія Зіновіївна – кандидат філологічних наук, доцент; доцент кафедри української мови; Національний університет "Львівська політехніка";*

Теглівець Юлія Володимирівна – кандидат філологічних наук, доцент; доцент кафедри української мови; Національний університет "Львівська політехніка".